

Bavariae Sanctae Volvmen ...

Rader, Matthäus

Monachii, M.DC.XXIV.

B. Adalberdvs Sev Albertvs Monachvs Altahensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79699)

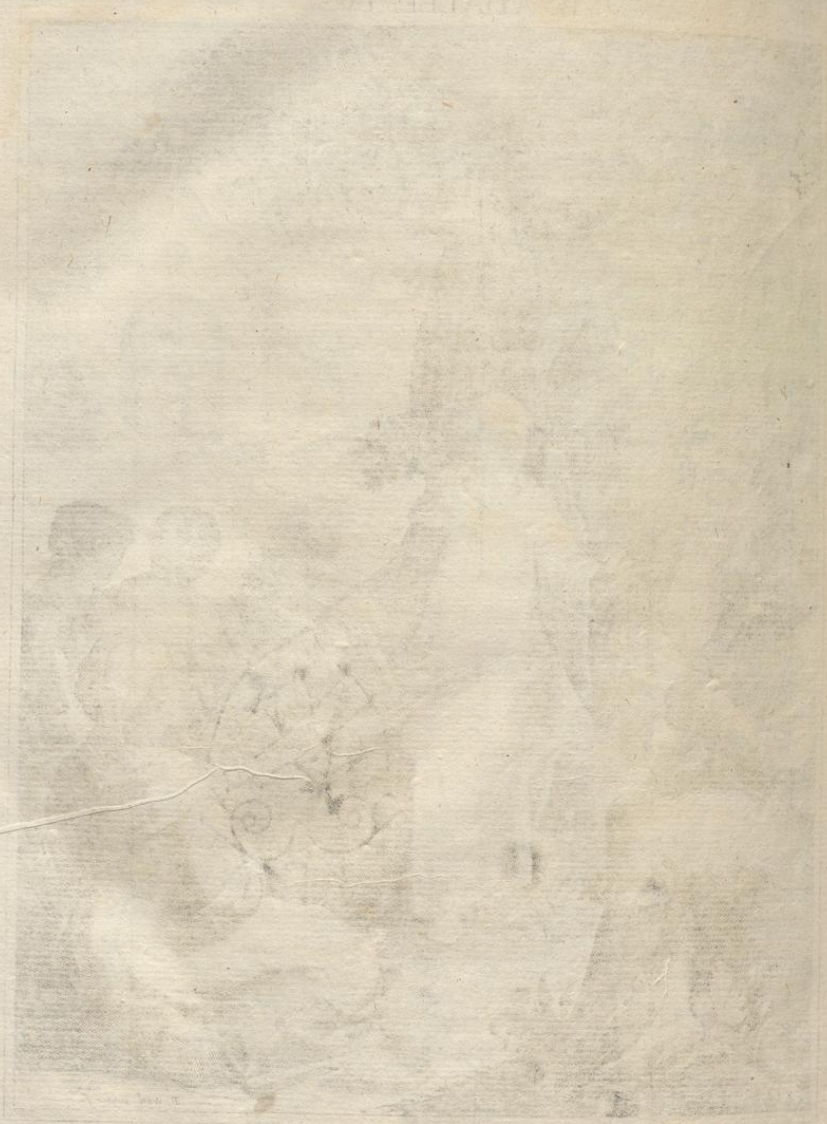
B. ADALBERTVS.

Impia damnatae cornens primordia vitæ
 Numen Adalberti: spectro quod, inquisierit.
 Sæpius è medijs sunt lilia nata vopretis:
 Sæpius è spinis promicuerunt rosæ.

Magdalæ est testis, testisq; est Norica Martyr,
 Et quæ Nilivæ fluvibus auxit aquas.
 Promptius indulget Numen: iuvenilibus annis,
 Aurea postremis quando coronas adest.

B. ADAL-

Adalberto Gickacho, a. 1811.
 de a. adalberto gickacho, a. 1811.
 de a. adalberto gickacho, a. 1811.

Adalberto Gickacho, a. 1811.
 de a. adalberto gickacho, a. 1811.
 de a. adalberto gickacho, a. 1811.

B. ADAL.

B. ADALBERDVS
SEV ALBERTVS MONACHVS
ALTAHENSIS.

Rnat nobilitas virtutem, sed multò magis virtus nobilitatem, quæ sæpe obscuris etiam nominibus conciliauit splendorem; cum interim haud pauci clarissimis orti maioribus, ipsi tamen in hominum oblivione delituere, quando nullis præclaris facinoribus originis suæ claritudinem reuocarunt. Adalbertus generoso & perantiquo sanguine Sueuorum è militari familia dynastarum Hayerloana oriundus, desitam jam & ex hominum animis deletam gentis suæ memoriam sanctissimæ vitæ institutis refricuit reuocauitque. Primum ætatis florem parentes Musis consecrandum censuere, sed acerbæ literarum radices adolescentulo stomachum mouere, qui ferulas cum pædagogorum, tum domesticorum exosus, lasciua se iuuenuti miscuit, famamque non optimam ex factis pessimis collegit, ubi se principem alijs omnis licentiæ & leuitatis præbuit, vitamque & mores, vt ea fert ætas, cum sine custode vagatur, foedè inquinauit. Sed enim bona mens pereuntem jam adolescentem respexit, & in omne facinus ruentem excepit, iniectaque saluari de futuræ vitæ statu, cogitatione, ab rerum præsentium cupidine ad meliora studia auertit. Nondum enim præclara animi indoles omnem virtutis scintillam extinxerat. Vigebat adhuc in illo assidue remordens animum fodicansque stimulus conscientia, qui nullo loco quietum patiebatur consistere. Ergo Deum secutus appulit animum in alto fluctuantem, ad religiosæ vitæ portum & professionem. Sed in patriæ vicinia, cum varias cœnobiorum fores frustra pulsasset, quod profligatæ vitæ prioris ratio plerisque emendationis spem ademerat, profugus à patriis finibus ad Altachium superius delatus, patrum animos tentauit, & cum ingenij excellentis indicia, & ad omnia facilis & prompti signa haud pauca proderet, facile præsidem expugnauit. Locus est infra Reginoburgum ad ripam Danubij secundæ Boicæ inter oppida Strubingam & Dekendorfium. Præerat id temporis Altachio Poppo religiosissimus antistes, postea inferiori præfectus, ad quem delatus Adalbertus inuenit, à quo salutis viam disceret, in familiam

S. Bene-

C13. CCC. XI.
VI. Cal. Decemb.
Petrus Dietingervs
ex monument. cenobij
superioris Altaba.
Prior Adalberto prope
equalis est Hartmico
Adalberti con-
fessio moderator.

S. Benedicti cooptatus anno receptæ salutis c. l. d. cc. lxx. cum ipse alterum ageret & vigesimum: vbi statim generosæ indolis specimen dedit. Est enim hoc excellentibus ingeniis inditum, vt in quamcunque se partem flexerint, nihil humile aut mediocre sectentur, nec in tertijs aut secundis subsistant, sed ad primas omni mentis impetu ferantur. Itaq; Adalbertus simul atq; in vota religionis iuravit, sibi ipse legem dixit, ne à publica auctoramenti sui lege descisceret: lapsiones quotidianas & minima errata, quæ nemo ferè alius attenderet, vt si paulum frontem in risum resoluisset, oculos in cautiùs circumtulisset, vocem inconsideratiùs misisset, occultis in conclavi mox pœnis expiabat, & in cœtu dein sodalium publicè cunctis obstupescens petita delictorum venia accusabat damnabatque. Nec his satisfactum Deo ratus, apud sacerdotem animum per confessionem eodem sæpe die septies, aut sæpius etiam lustrabat, vt ipse qui per annos illi viginti aures præbuerat Hartvvicus, apud Petrum Dietingerum, qui hæc per literas memoriæ prodidit, sanctè contestatus denarravit. Corpus assiduè vigilijs torquebat, composito, haud procul ab sacrarij aditu, tecto, vnde concubia nocte, sine strepitu & aliorum molestia se ad aram precandi causâ conferret, bonamque quietis partem in votis rerumque cælestium contemplatione poneret, haud ignarus hæc potissima esse religiosi athletæ arma & aduersus Acherontis impetus præsidia, præsertim si mensæ frugalitas, & qua se emaciabat, accederet inedia. Publicas in choro preces priuatim iterabat, adeo gustabat odaria psalmorum, vt illi melle dulciora viderentur. Interim nihil egisse se, nihil promouisse iudicabat, nisi ad gloriam numinis magis illustrandam vitam cum sanguine profunderet, cui rei vt locum mueniret, non semel præfides suos adiit, precibusque fatigauit, vt sibi barbaras & paganas gentes adeundi facerent potestatem, quibus Christianæ legis præcepta promulgaret, in eaque professione mortem pro Christo oppeteret. Sed moderatores illius, & commune Sodalium, auctores ei se futuros abeundi negauerunt, quod neque à pontificibus ad id muneris euocatus esset, nec à quoquam vnquam destinatus. Satis tormentorum habiturum si cœprum religiosæ exercitationis stadium ad metam vsque decurreret: viros religiosos assiduo obedientiæ iugo pressos, diurnis excubijs, nocturnis vigilijs, abstinentia ciborum, continentiaque exhaustos, non minus Martyres dici credique posse & debere, quam qui ictu ferri momento temporis, laboribus vitæ breuissimum finem imponunt, cum religiosi ascetæ quotidiana & diuturna morte sen-

tesensim oppressis sensibus conficiantur, Deoq; de longissimæ patientiæ & myrrhæ lacrymis adoleant. Ergo suorum consilio deterritus in æterna religionis statione peruigil durauit, & votum pro facto Deo gratum fore arbitratus, quotidie salutari hostia Deo litauit, cælestibus epulis pastus & gaudiis sanctioribus delibutus. Hæc Adalberti virtus Popponem inuitauit, vt ei curam iuuentutis & scholarum commendaret, parœciâque committeret, & ad proximum demum ab se gradum Prioris eueheret, cum in omni officij munere ita se tractaret, vti nihil ab eo plus antistes desiderare posset. Inde magis in dies ac magis virtus Adalberti inclarescere, prodigiis manifestis in vulgus prodi, concursus ad illum veluti certum periclitantium asylum fieri, scelerum & flagitiorum sarcinis onerati ad pedes illius accidere, onera delictorum ponere, medicinam ægris animis quærere. Ille omnibus certatim succurrere, multisq; per poenitentiam cælum aperire. Erat inter ferè depositos & deploratos, certè peccandi consuetudine inueteratos muliercula, quæ corpus seu quæstus, seu voluptatis causâ inter procos vulgauerat, nectamen eo progressa erat, vt spem salutis poneret. Morbo suo remedium quæsitura Adalbertum supplex conuenit, ignosceret impuræ, & veniam præteritis impertiretur, spondere se continentiam, morésque sanctiores. Accepit conditionem haud imperitus animorum medicus Adalbertus, curam agræ conscientiæ ad-mouet, & cæli spem facit, si de cætero vitam emendatiorem polliceatur. Nihil non promittunt ægri mortales, sed non perinde quod promissere præstant; quod nemo satis suam ipse animi imbecillitatem exploratam habeat. Misnia, nam hoc cognomen *Michsnerin.* puellæ fuit) cum aliquandiu voluptatibus inconcessis temperasset, ætate, floréque corporis, & insidiis procantium, artibusque hostis generis humani circumuenta signatam voto pudicitiam rursus violauit, vulnúsque recrudescens apud Adalbertum acerbis lacrymis deplorauit. Qui cum illi consulto primùm numine, auctor esset, vt victum labore quæreret, lanam faceret, colum tractaret, otiumque vitiorum omnium perennem fontem studiosissimè declinaret, & sicubi venenum hausisset, statim per lacrymas & confessionem rejiceret. Paruit monenti, & vsu studioque virtutis eò peruenit, vt jam omnia corporis gaudia repudiaret castéque viueret. Tum Adalbertus vt securam salutis redderet, quæsiuit ex puella, quando iudici supremo pro delictis vitæ præteritæ vellet satisfacere, viuâne an mortua? hîc cum illa velut olim Mauritius Imperator omnino præsentis vitæ cruciatus vmbram ad futuros esse non

Ee

ignoraret,

ignoraret, hinc, inquit, cum D. Augustino, mi pater, hinc vte, hinc scilicet, & in æternum parce. Vide, inquit Adalbertus, ne te voti huius olim poeniteat; & ingressus ædem sacram cœpit numen supplex venerari, rogaréque vti poenitentem hinc mulierem expiaret, nec poenas ab mortua seueriores exigeret. Exin altero mox die tantus foeminam capitis dolor inuasit, vt manibus pedibúsque in globi modum collectis, sursum deorsúmque ritu pilæ volueretur, & incredibili celeritate (spectante illo ipso & miserante qui hæc literis consignauit) raperetur. Atque inter hæc tormenta membrorum & aurium, & linguæ ferè vsu destituebatur, nisi quod subinde magnæ Dei matris & opitulatricis Virginis nomen ipsúmque Adalbertum inclamaret. Sederant morbo sua sæpe interualla, vti respirare misera nonnunquam posset. Quandoque tamen vel Adalbertum respiciebat viuum, vel mortui postea tumulum conuisebat, identidem poena recurrebat, vti publicè constaret, cui tanti cruciatus corporis in acceptis essent referendi, quos mulier pro certo futuræ gratiæ pignore grato volentéque animo sustinebat. Subijcio alia. Adelhais Saxona, religiosa virgo, assiduis precandi vigilandique studiis, jejuniis etiam, ad eò cerebrum læserat, vt proximè ab furore & insania abesset. Foeda per diem, horrida per noctem vigilanti dormientique monstra objectabantur, quibus ad necem sibi consciscendam impellebatur, cum nunc fugam in auios saltus medicaretur, nunc suspendium cogitaret, modo in ediam decerneret. Iamque truces oculorum obtutus & atrox vultus, jam minacia verborum responsa, jam incessus habitúsque totius corporis reuerentiam virginis posuerant, extrâque verecundiam ferebantur, proximúmque miseræ exitium minabantur, cum deducta Adalberto sistitur. Nouerat eximiam huius innocentiam Adalbertus, eoque nomine in religiosam filiam cooptarat. Sed ratus hunc illi morbum ab numine diuinitus immissum, olim in cæleste præmii cessurum, hortabatur, vti magno animo crucem eam complecteretur, patienterque sustineret. Pater, inquit, ab nullo genere mali abhorreo præter insaniam: hanc vnâ jam imminentem maximopere timeo, nec vlla ratione æquo animo ferre possum. Hic vicem dolens Virginis, pater sublati in cœlum oculis, tractisq; ex imò pectore suspirijs lacrima abundus pro agræ salute numen deprecatus, plenus spei sacras manus capiti laborantis imposuit, bonúmque animum habere, Deo que fidere iussam ab se dimisit, quæ simul domum reuenit, illico sensit omnè ab animo ægritudinem, ab cor-

ab corpore morbum abstersum. Tantum est in sanctorum virorum tutela praesidium.

Præsentit etiam Adalbertus imminens cœnobio suo periculum, quando in templo ante preces matutinas de nocte excubans vidit Principes Apostolos sacris adytisq; excedere, olim tamen reuersuros, quod euentus postea vtrumque, mortuo Adalberto & Conrado præside verum docuit. nec cum hæc Petrus annotaret, ad pristinum statum redierat, quod auctor his verbis deplorat. *Quod autem hæc sua verba vera fuerint, experti sumus plusquam sexaginta annis, & quotidianis tribulationibus experimur. Sed quia beatus confessor reparationem æque sicut desolationem prædixit, rogandus est, ut sicut tribulationes, sic etiam faciat nos consolationes experiri.*

Extinctos etiam quamuis absens sensit. Nunciata quippe Vdalrici de sodalium Altahensium numero morte, *haud, inquit, nescio Vdalricum decessisse, nam hic mecum hoc loco, vita defunctus fuit.*

Singularis illi cura & studium erga elephantiacos erat, quos frequenter diuinis adhortationibus, ad spem & animi æquitatem erigebat, cælestiq; pabulo reficiebat. Erat fæmina foeda eius morbi scabie infecta, quam ad percipiendam sacram Eucharistiam domo conabantur afferre, quod vererentur ne vir sanctus vel abhorreret olentem casam, vel inficeretur ab olentiore, quæ decumbebat. Quid, inquit, iniussu meo molimini? finite me quotidie peccantem illius ingredi domicilium, cuius corpus & animam non dedignatur intrare orbis Imperator CHRISTVS IESVS. Ergo ingressus fæculentam domum, laborantemque simul agno cælesti & Dei verbo refecit, populo diu pro foribus præstolante & sancti viri moram in tam infami loco admirante. Quod ego charitatis officium etiam prodigiorum miraculis facile antepono, illud enim SANGTYM facit, hæc ostendunt. Supremum quoque diem sibi proximum alijs prædixit, cum nouem supra quadraginta annos in religiosi studij certamine summa animi constantia decertasset, ipsumq; quinquagesimum veluti prisco ritu placabilem (excurrentibus aliquot mensibus) attigisset. Anno quippe CIO. CCC. XI. EXA. D. VI. Cal. Decembr. Victor metam vitæ flexit & ad cælestem lauream capefendam euolauit. Sublimem in cælum euntem per speciem flammantis facis, è cœnobio Altahensi superiore, altum petentis spectauit Christina religiosa matrona, in contubernio Deo-dicarum Virginum ad montem S. Mariæ conclusa. Henricus cœnobij præfectus vidit lucentem solis globum in solum templi descendere, quo loco post Adalberti corpus ipso monstrante est collocatum.

E e 2

Adiecit

Adiecit auctor vitæ multa miseris auxilia per Adalbertum præstita aliorum æterno fluentes tabo pedes curatos, mutis vsum loquendi renouatum, firmatos ab eodem fœdis epilepsiæ casibus volutatos: alios è squalore carceris eductos, alios alijs malis & vitijs corporis liberatos. Singulare est de Bernardo Gundakero eiusdem cœnobij Altahensis consorte, qui superstitie etiamnum Adalberto sapius Dei & sui oblitus, ruptis obedientiæ repagulis, ex æde profugit, identidemque rebitans, nerursus in fugam ab infidiatore præcipitaretur, domi robore est inclusus diuq; arctè retentus. Adalbertus fortè infelicis miseratus precibus sæpe præsulè expugnare aggressus nihil omnino profecit, quoad polliceretur se culpā præstaturum, si fugax Bernard. extra cœnobij septa vltimū diē clauderet. Suscepit hoc in se Adalbertus, & prædē se pro Bernardo fore pollicitus, interim ad cælū abiit. Bernardus multos post aſios durauit, quoad sacris initiatus veniā impetrauit, alia atq; alia asceteria lustrandi. hæsit in vno, & codices manu sua complures eleganti caractere ab se descriptos vendidit, ærēq; comparato discessit, quo illū desiderium & mala mens trahebat. Comitē sibi è scholis adolescentē asciuerat, qui Bernardo tandem ex itinere fesso, & in vmbra densi nemoris proiecto soporūque & relicto, cum veste, libris, pecunia, totisque sarcinis profugit, iacentēq; omni destitutum ope ad vltimas inopiæ angustias adduxit. Hic demum tanquā è veterno expergefactus (vti plerunq; genus humanū aduersæ res emendant, secundæ corrumpunt) memor sui vadis Bernardus, dum secundū quietē Adalbertus ab se videbatur depositū exigere, faciliē cōiecit, vnde euasisset, quidq; fidei dator ab se exigeret, vti nēpe eo reuerteretur, vnde pedē extulisset. Stetit ergo se post liminio, suo Bernardus Antistiti, defunctiq; beneficiatū tulit Adalberti. Sed post nō multos aſios iterū inconstantia vertigine tentatus à cœnobio, nō inscio præside abiit. Sed morbo diuinitus inſiſso, sensit rursū reuocantē prædē, reualuitq; denuo reuersus. Ita cum nullū vagadi fugitadiq; finē faceret, denuo morbo implicatū coëgit ad suā stationē exerrantem palantēq; militē redire. Et ne rursū abire vellet aut posset, non quidē illū in robur, aut custodiam dedit, sed perpetua inualetudine afflictum lecto affixit, ne fidē ratus falleret, & vadem in periculū falsæ sponsionis vocaret. Sensit ergo Bernardus huius beneficium, & gratus auctori in monasterio diem vltimum obiit. Subiungit his scriptor vitæ alia compluria ex admirandis ad sepultos eius cineres factis. Nos vitam in acta misimus, vtinam eandem in mores posteritatis mittere possimus.

Sed nos

Laudamus veteres & nostris vtimur annis.

S. HEN-